

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΤΕΤΑΡΤΗ 8 ΜΑΪΟΥ 2024

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να εξηγήσετε γιατί:

- α. η βιομηχανική ανάπτυξη υπήρξε υποτονική μέχρι το 1912-1913.
- β. οι ηγεσίες των κομμάτων συχνά ευνοούσαν την καταστρατήγηση του συντάγματος και την ενίσχυση των μηχανισμών καταστολής.
- γ. Το προσφυγικό ζήτημα, ως συνέπεια της Μικρασιατικής καταστροφής, αποτέλεσε για την Ελλάδα ζήτημα μεγάλης σπουδαιότητας στην εξωτερική πολιτική.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Ιδιόμορφος δανεισμός της Ελλάδας από την Αγγλία, τη Γαλλία και τις ΗΠΑ.
- β. Διάλυση της κοινοβουλευτικής ομάδας των Ιαπώνων.
- γ. Έναρξη της λειτουργίας της Τράπεζας της Ελλάδας.
- δ. Εγκαθίδρυση του πολιτεύματος της αβασίλευτης δημοκρατίας.
- ε. Κίνημα στο Γουδί.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Να αναφερθείτε στις συνέπειες των Βαλκανικών πολέμων αναφορικά με:

- α. τα προσφυγικά ρεύματα που δημιουργήθηκαν μετά το τέλος του.
- β. την οριστική λύση του Κρητικού Ζητήματος.

Μονάδες 12

ΘΕΜΑ Β2

- α. Ποιο πολιτικό γεγονός λειτούργησε ως ταφόπετρα του ποντιακού ζητήματος; (μον. 6)
- β. Ποια ήταν τα αιτήματα της νέας γενιάς και πού κατέληξε η δυσαρέσκειά της; (μον. 7)

Μονάδες 13

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφερθείτε στη διαμάχη αυτοχθόνων και ετεροχθόνων, κατά τη διάρκεια των συζητήσεων της Εθνοσυνέλευσης του 1843-1844 και συγκεκριμένα:

α. στα ζητήματα στα οποία επικεντρώθηκε και στις προτάσεις στις οποίες διατυπώθηκαν σχετικά με αυτά. (μον. 15)

β. στις λύσεις που έδωσε η Εθνοσυνέλευση στα επίμαχα ζητήματα. (μον. 10)

Μονάδες 25

ΠΑΡΑΘΕΜΑ Α

Η κρίση στις σχέσεις αυτοχθόνων και ετεροχθόνων

Στα 1844 [...] για πρώτη φορά περιγράφονται με κάποια ακρίβεια τα διακυβευόμενα. Στο τρίτο άρθρο του Συντάγματος [...] επρόκειτο πάλι για τον καθορισμό των ιδιοτήτων του Έλληνα πολίτη, που όμως τώρα, στη συζήτηση, συγγεόταν με τον ορισμό των προσόντων του Έλληνα δημοσίου υπαλλήλου. Η σύγχυση υπαινίσσεται το κύριο πρακτικό όφελος που έμοιαζε να έχει για πολλούς ο τίτλος του πολίτη. Το θέμα ήταν να αποδειχθεί σε ποιους χρωστούσε το ελληνικό κράτος μια θέση στη δημοσιοϋπαλληλία.

Στη συζήτηση ο άξονας αναφοράς είναι κοινός για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη: είναι το 1821, που οι μεν ετεροχθονιστές εξαίρουν ως επανάσταση όλης της ελληνικής φυλής, απέναντι στην οποία η Ελλάδα έχει αναλάβει ορισμένες δεσμεύσεις. Ενώ οι αυτοχθονιστές επιμένουν στα πράγματα [...]. Γι' αυτούς δεν ενδιέφεραν οι αρχικές προθέσεις, αλλά το γεγονός ότι η επανάσταση εντοπίστηκε έτσι κι αλλιώς στον ελλαδικό χώρο, και συνεπώς η ίδια η ύπαρξη του κράτους οφειλόταν στις υπηρεσίες των κατοίκων αυτού του χώρου. Και ενώ οι πρώτοι είχαν την άνεση να κινηθούν στα λίγο ή πολύ γνωστά πλαίσια της επαναστατικής συνθηματολογίας, η επιχειρηματολογία των δεύτερων αποτελούσε ακριβώς παρέκκλιση από την αναδρομική αυτή ομοψυχία.

Έλλη Σκοπετέα, Το «Πρότυπο Βασίλειο» και η Μεγάλη Ιδέα, Αθήνα 1988, σσ. 51-52.

ΠΑΡΑΘΕΜΑ Β

Η αντιπαράθεση αυτοχθονιστών και ετεροχθονιστών πληρεξουσίων στην Εθνοσυνέλευση, 1843-44

Ο Ιωάννης Μακρυγιάννης (πληρεξούσιος Αθηνών, αυτοχθονιστής) υποστήριξε τον αποκλεισμό των ετεροχθόνων από τις δημόσιες θέσεις: «Από τον παριωτισμό μας εσαπίσαμεν το σπίτι μας· μας φθάνει πλέον ο πατριωτισμός. Ας αγκαλιάσωμεν τον βασιλέα μας να φκιάσωμεν το σπίτι μας. Αυτοί [οι ετεροχθόνες] εκάθησαν τόσα χρόνια και έτρωγαν ψωμί και έφεραν την πατρίδα μας άνω-κάτω. Ας καθίσωμεν τώρα και ημείς να φάγωμεν ψωμί».

Ο Ευστάθιος Σίμος (πληρεξούσιος Ηπειρωτών, ετεροχθονιστής): «Εν μόνον ήτο το βέβαιον, ότι ολίγον ή πολύ, μικρόν ή μέγα μέρος της από αίματα πλημυρούσης [ελληνικής] γης ήθελεν μείνει ελεύθερον αυτό το μέρος έπρεπε να είναι η κοινή πατρίς όλων των επαναστησάντων Ελλήνων, όλων των κατοίκων των επαρχιών εκείνων όσοι εις τον πόλεμον ηγωνίσθησαν, εθυσιάσθησαν, έπαθον, κατεστράφησαν. Ιδού η μεγάλη συνθήκη, η συνδέσασα τας επαναστατησάσας ελληνικάς επαρχίας, ιδού το μέγα προς αλλήλους συνάλλαγμα των Ελλήνων γραφέν όχι με μελάνην, αλλά με αίμα. Ήτο ένωσις ειλικρινής, ήτο ένωσις αδελφική. Ποίος εις την μακαρίαν εποχήν εκείνην, εποχήν κινδύνων, εποχήν των παθημάτων, αλλά και εποχήν δόξης και ακραιφνούς τότε πατριωτισμού, ποίος ήθελε φροντίσει, ποίος ήθελεν ειπεί ό,τι άλλο

παρά κοινή ήθελεν είσθαι η μέλλουσα τύχη των ηνωμένων εκείνων λαών, των αδιαίρετων εκείνων επαρχιών;»

Ιωάννης Δημάκης, Η Πολιτειακή Μεταβολή του 1843 και το ζήτημα των αυτοχθόνων και ετεροχθόνων, εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα 1991

ΠΑΡΑΘΕΜΑ Γ

Περιορίζεται η χωριστή εκπροσώπηση των ετεροχθόνων

Η της 3^{ης} Σεπτεμβρίου Εν Αθήναις Εθνική των Ελλήνων Συνέλευσις
Ψηφίζει

Ότι εις τους μεταναστεύσαντας δίδεται το δικαίωμα του να έχωσιν εις την Βουλήν ιδιαίτερον Αντιπρόσωπον, οσάκις πραγματικώς συνοικισθέντες αποτελέσωσι δήμον, πόλιν, ή επαρχίαν χωριστήν και παρουσιάσωσι πληθυσμόν ίσον με το ήμισυ του ελαχίστου όρου, τον οποίον ο περί εκλογής νόμος θέλει προσδιορίσει διά την εκλογήν ενός Βουλευτού.

Εν Αθήναις την 3 Φεβρουαρίου 1844.

*Αι Αγορεύσεις του Ελληνικού Κοινοβουλίου, 1843-1909,
εκδ. «Εθνικού Κήρυκος», Αθήναι 1961, σ. 99.*

ΘΕΜΑ Δ1

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται, να παρουσιάσετε:

α. τους τομείς στους οποίους σημείωσε επιτεύγματα η Τετραετία του Βενιζέλου (1928-1932) (μον. 13)

β. τους παράγοντες που υπονόμισαν την επιτυχία του προγράμματός της, ιδιαίτερα στην οικονομία. (μον. 12)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Η Τετραετία εμπνεόταν από ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα εκσυγχρονισμού [...]. Πρώτη προτεραιότητα δόθηκε στην οικονομική ανάπτυξη και προπαντός στην ταχεία ανάπτυξη της αγροτικής παραγωγής με στροφή από τα εξαγωγικά προϊόντα στα δημητριακά για εγχώρια κατανάλωση, ώστε να μειωθεί το χρόνιο έλλειμμα σε σιτηρά. Η ανάπτυξη της γεωργίας και του αγροτικού εισοδήματος, με τη σειρά της, θα μεγάλωνε την αγορά για το εμπόριο και ιδίως για την εγχώρια βιομηχανία. Οι πολιτικές αυτές απαιτούσαν τεράστιες επενδύσεις σε έργα εγγειοβελτιωτικά ή «παραγωγικά» [...], στην αγροτική πίστη και στις συγκοινωνίες που χρηματοδοτήθηκαν κυρίως με εξωτερικό δανεισμό.[...] Το ίδιο όραμα υπηρέτησε προπαντός η εκπαιδευτική πολιτική, με τη συρρίκνωση της κλασικής μέσης εκπαίδευσης και την προώθηση της καθολικής υποχρεωτικής δημοτικής εκπαίδευσης καθώς και της τεχνικής.[...]

Σε αρμονία με το όραμα της Τετραετίας βρίσκονταν και οι δύο άξονες εξωτερικής πολιτικής: ειρηνική συνεργασία με τις γειτονικές χώρες και απαγκίστρωση από τους ανταγωνισμούς των Μεγάλων Δυνάμεων. [...]

Το πρόγραμμα της Τετραετίας προϋπέθετε μακρά περίοδο οικονομικής και πολιτικής σταθερότητας. Αυτό αποδείχθηκε μοιραία αδυναμία του. Πρώτα το

υπονόμευσαν διαδοχικές κακές σοδειές στη γεωργία, ύστερα οι καταστροφικές επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης που ξέσπασε το 1929. Τελικά, όμως, κατέρρευσε από την ανατροπή των πολιτικών συνθηκών.

Μαυρογορδάτος, Γ. (2017). Μετά το 1922. Η παράταση του Διχασμού. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, σ. 55-57.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Ο Ελ. Βενιζέλος, ένδεκα ημέρας μετά την εκλογικήν του νίκη, την 30^η Αυγούστου 1928, απέστειλεν επιστολήν πρὸν τον Τούρκον υπουργὸν των Εξωτερικῶν Ρουσὴ Βέην [...]. Διὰ της επιστολῆς αὐτῆς ὁ Ελ. Βενιζέλος ἐπρότεινεν εἰς τὴν Τουρκίαν υπογραφήν ἑλληνοτουρκικοῦ συμφώνου φιλίας καὶ μὴ ἐπιθέσεως, ἐφ' ὅσον ἀπεδεικνύετο ὅτι ἡ Τουρκία δὲν εἶχε βλέψεις ἐπὶ ἑλληνικῶν ἐδαφῶν καὶ ἡ Ἑλλάς ἐπὶ τουρκικῶν.

[...] ἤρχισαν διαπραγματεύσεις διὰ τὴν ἐπίλυσιν των ἐκκρεμῶν ζητημάτων αἱ ὁποῖαι διήρκεσαν εἴκοσιν ὁλοκλήρους μῆνας. Αἱ διαπραγματεύσεις αὐταί, διὰ τὴν ἐπιτυχή ἐκβασιν των ὁποίων ἐβοήθησε καὶ ἡ ἰταλικὴ διπλωματία, κατέληξαν εἰς τὴν υπογραφήν, τὴν 10^η Ἰουλίου 1930, τῆς συμβάσεως τῆς Ἀγκύρας διὰ τῆς ὁποίας ἐπῆρχετο ὁριστικὴ ἐκκαθάρισις των ζητημάτων που εἶχον προκύψει ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς συμβάσεως ἀνταλλαγῆς των πληθυσμῶν.

Γρηγόριος Δαφνής, Ἡ Ἑλλάς μετὰξὺ δύο πολέμων 1923-1940, ἐκδ. Κάκτος, σελ. 477-478

**Το κείμενο ἀποδόθηκε στο μονοτονικό, διατηρήθηκε ὁμως ἡ ὀρθογραφία του.*

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Ἀπὸ τὰ τέλη Σεπτεμβρίου τοῦ 1931 ὡς τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1932 κυβέρνησις καὶ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος προσπαθοῦσαν νὰ ἀποτρέψουν τὸ ἀναπόφευκτο, δηλαδὴ τὴν ἐπίσημη ἐγκατάλειψιν τῆς ἐλεύθερης μετατρεψιμότητος τῆς δραχμῆς στὸ πλαίσιο τοῦ κανόνα χρυσοῦ συναλλάγματος καὶ τὴ συνεπακόλουθον υποτίμησιν τῆς δραχμῆς, ἡ ὁποία θὰ καθιστοῦσε ἀδύνατον τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἐξωτερικοῦ δημόσιου χρέους. Στὴν πράξιν ἡ ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τὴν ἐλεύθερη μετατρεψιμότητα τῆς δραχμῆς σὲ ξένο συνάλλαγμα ἀρχισεν ἀπὸ τὰ τέλη Σεπτεμβρίου με τοὺς διαδοχικοὺς περιορισμοὺς που ἐπιβλήθηκαν. Ἡ ἐφαρμογή τους εἶχε ὡς θύμα τὸν πρῶτον διοικητὴ τῆς Τράπεζας τῆς Ἑλλάδος, τὸν Ἀλέξανδρον Διομήδην, που ἀντικαταστάθηκε ἐπειδὴ θεωρήθηκε ὅτι χαρίσθηκε σὲ μεγάλους βιομηχάνους, ἐπιτρέποντάς τους τὴν ἐξαγωγή κεφαλαίων τις παραμονές τῆς ἐπιβολῆς των συναλλαγματικῶν περιορισμῶν.

Ἡ κυβέρνησις δίσταζε, ὁμως, νὰ προχωρήσῃ στὸ ξεκαθάρισμα τοῦ τοπίου προχωρώντας ἐπὶ τὴν ἐπίσημην ἄρσιν τῆς μετατρεψιμότητος. Ἡ ἀντίστασις τῆς πηγάζει ἐν μέρει ἀπὸ τὶς ἀγκυλώσεις τῆς κυρίαρχης οικονομικῆς σκέψης ἐν τῇ Ἑλλάδι.

Χρήστος Χατζηιωσήφ (ἐπιμ.), Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος τοῦ 20οῦ αἰῶνα: Ὅψεις πολιτικῆς καὶ οικονομικῆς ἱστορίας 1900-1940, ἐκδόσεις Βιβλιόραμα, Αθήνα 2009, σ. 327.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ